

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԱՊԱԳԱՆ

Posted on December 3, 2011 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Սուրիահայրենան Փորձառութեան Լոյսին Տակ

 [Հրաչ Բալսահակեան](#), 3 Դեկտեմբեր 2011

 Hrach Kalsahakian analyzes general aspects related to the development of the Armenian community in Syria, from the Genocide to contemporary times, giving examples of the social and economic factors which have helped shape the community and in developing its current leadership and how these factors have influenced the choices made in the ongoing political crisis. He examines Armenia's role in this context and in a wider perspective, highlighting the circumstances that enable it to play a substantial role in the future.

Սուրիահայ գաղութը, Միջին Արեւելքի հայկական այլ գաղութներու նման, ենթակայ եղած է ամեն տեսակի քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային վերիվայրումներու:

Սուրիահայրենան Փորձառութեան Լոյսին Տակ

 [Հրաչ Բալսահակեան](#), 3 Դեկտեմբեր 2011

 Hrach Kalsahakian analyzes general aspects related to the development of the Armenian community in Syria, from the Genocide to contemporary times, giving examples of the social and economic factors which have helped shape the community and in developing its current leadership and how these factors have influenced the choices made in the ongoing political crisis. He examines Armenia's role in this context and in a wider perspective, highlighting the circumstances that enable it to play a substantial role in the future.

Սուրիահայ գաղութը, Միջին Արեւելքի հայկական այլ գաղութներու նման, ենթակայ եղած է ամեն տեսակի քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային վերիվայրումներու:

Յայտնի է, որ Ցեղասպանութենէն անմիջապէս ետք գաղութը ունեցած է ստուար թուաքանակ, բայց տասնամեակներու ընթացքին այդ թիւը նստրացած է ներգաղթի (ղեպի Հայաստան) եւ արտագաղթի (ղեպի Եւրոպայ, Ամերկայ եւ այլուր) պատճառներով:

Անցեալ դարու յիսունական թուականներուն, արաբական ազգայնական հոսանքին հետեւանքով, սուրիահայրենիւնը ենթարկուեցաւ բազմաթիւ սեղմումներու, կարգ մը համայնքային ղեկավարներ հալածուեցան, դպրոցները փակուեցան, իսկ վերաբացուելէ ետք դրուեցան պետական մանրակրկիտ հսկողութեան տակ, հայկական դասապահերը խիստ կրճատուեցան եւ հայերէնին տրուեցաւ կրօնական ծիսակատարութիւններու լեզուի կարգավիճակ: Պաղ պատերազմի հետեւանքով հայրենիւնը ծանր վնասներու ենթարկուեցաւ:

Տնտեսական առումով Սուրիան հետըզհետէ որդեգրեց կեդրոնացուած ծրագրաւորումի քաղաքականութիւն, պարագայ մը որ շատ մը կետերու մէջ նմանութիւններ ունէր նախկին Սովետական Միութեան հետ: Հայերու եւ այլ հաստուածներու վայելած

Եւս նոյն աննկատ կեցուածքը շարունակել: Այս, այնպիսի ժամանակ երբ սուրիական ընդհանրութիւնը, հակառակ հազարաւոր զոհերուն, զինեալ լուծումի տարբերակէն հեռու մնալու անընդհատ հաւաստիքներ կու տար:

Հայութեան քաղաքական կեցուածքին մէջ կարելոր դեր ունեցած է Լիբանանի հայութեան մեծամասնութեան քաղաքական դիրքորոշումը սուրիական ներկայ վարչակարգին կողքին: Ասոր վրայ կարելի է աւելցնել նաեւ հայերու աւանդական արդարացի անվստահութիւնը Թուրքիոյ կառավարութեան նկատմամբ, կառավարութիւն որ օրըստօրէ կը դիրքորոշուի սուրիացի ընդհամադիր հաւաքականութեան կողքին:

Որպէս հետեւանք, հայութեան մօտ ստեղծուած է երկրի մեծամասնութիւնը կազմող բնակչութեան նկատմամբ անվստահութեան մթնոլորտ, նոյն այդ բնակչութեան, որ հարիւր տարիներ առաջ ընդունած էր հայերը Յեղասպանութեան ժամանակ եւ որու հետ հայերը տասնամեակներու գոյակցութեան եւ տնտեսական գործակցութեան փորձ կուտակած էին:

Սուրիահայութիւնը շարունակական արտագաղթի վիճակ մը կ'ապրի վերջին յիսուն տարիներուն, որու հետեւանքով գաղութին թուաքանակը հասած է վաթսուն հազարի սահմանները, իսկ հայախօսութեան տոկոսը օրըստօրէ կը պակսի: Արտագաղթը ընդունուած երեւոյթ դարձած է սուրիահայ ընտանիքներուն համար, որոնք ունին ազգականներ շատ մը երկրիներու մէջ: Չեմ խորհիր որ արտագաղթը կտրականապէս պիտի աճի յաջորդող տարիներուն: Արեւմուտքի երկրիները կրնան անշուշտ այդ հոսանքը աշխուժացնել շնորհելով մուտքի եւ ապրելու արտօնագրեր: Եթէ իրավիճակը փոխուի, առաջին հերթին սուրիահայը պիտի ուզէ Պէյրութ փոխադրուիլ, անկէ ետք այլ երկիր անցնելու հեռանկարով:

Անհատական մակարդակի վրայ սուրիահայը Հայաստան հաստատուելու հեռանկար չի հետապնդեր, իսկ հաւաքական մակարդակի վրայ այդպիսի աշխատանք տանող մարմին չկայ արդէն: Սուրիահայերուն համար յայտնի է թէ Հայաստանի կառավարութիւնը ի զօրու չէ ընդունելու եւ տեղաւորելու հայ զանգուածները: Միայն ֆիզիքական անմիջական վտանգի մը պարագային սուրիահայը պիտի փորձէ Հայաստան տեղափոխուիլ, անկէ առաջ սակայն նախապատուութիւնը տալով Լիբանանին: Ամէն պարագայի Հայաստան (դժբախտաբար) կրնայ ծառայել որպէս հանգրուան՝ ֆիզիքական վտանգի սպառումէն ետք այլ տեղ գաղթելու:

Հայաստան Միջին Արեւելքի հայութեան կրնայ օգտակար դառնալ նախ եւ առաջ ինքնավստահ եւ հեռանկարային քաղաքականութիւն վարելով շրջանէն ներս: Կրնայ օգնել ժամանակակից ինդիւստրիան նպաստաւոր լուծումներ առաջադրելով:

Երկարժամկէտ՝ Հայաստան կրնայ շրջանի հայութեան օգտակար դառնալ երբ տնտեսապէս եւ քաղաքականօրէն ունենայ բաւականաչափ լծակներ: Դժբախտաբար,

Ներկայ վիճակը յոյս չի ներշնչեր նման կտրուկ փոփոխութեան մը հաշուոյն:

Մինչեւ որ Հայաստան նուաճէ այդպիսի կարգավիճակ, Միջին Արեւելքի հայերը անցած պիտի ըլլան պատմութեան գիրկը կամ այնքան պիտի համակերպած ըլլան իրենց նոր կամ վերածադկած միջավայրերուն, որ այլեւս Հայաստան պիտի անոնց համար ունենայ խիստ վերացական արժէք:

